

وزارتخانه‌های جدید فرهنگ، آموزش و پرورش و دارایی، با برخورداری از روش‌های آماری (تجزیه و تحلیل داده‌های آماری با رسم نمودار و جدول) و بررسی‌های میدانی صورت گرفته است.

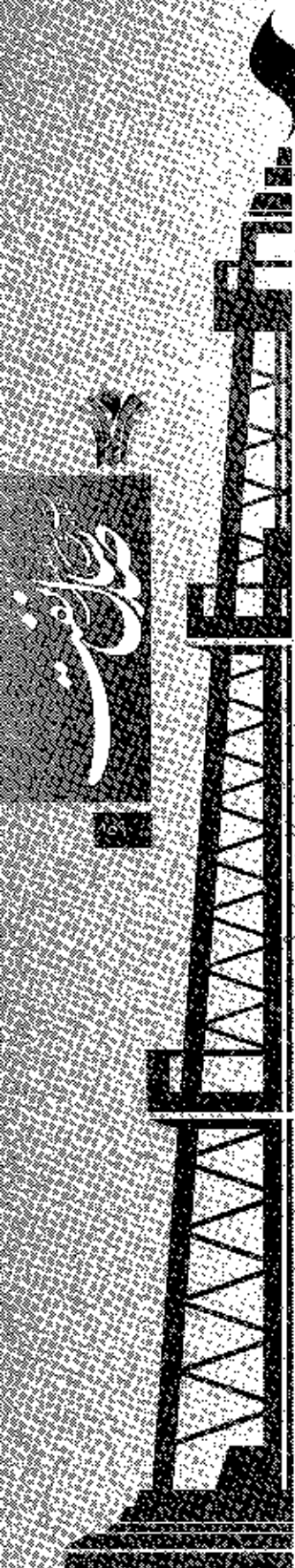
یافته‌های حاصل از این پژوهش بیانگر آن است که در شهرهای نفت خیز خوزستان از همان ابتدا نظام آموزشی جدید در دو شکل توسعه یافت. نخست آنکه شرکت نفت برای خود یک نظام آموزشی از سطوح پایین تا سطوح عالی طراحی کرده بود که تمام کارکنانش را در برمی گرفت، بخصوص بعد از سال ۱۳۱۲ شمسی و ملزم شدن شرکت به استفاده از نیروی کار ایرانیان و پس از ملی شدن صنعت نفت، برای این منظور انواع آموزش‌های فنی و غیر فنی را با کیفیت بالا ارائه داده است، و دیگر آنکه با گسترش این نظام آموزشی خاص، نظام آموزش عمومی نیز در خوزستان و شهرهایی که شرکت نفت حضور تعیین کننده داشته و اجرا شده است، که به هیچ وجه تضادی با آموزش‌های شرکت نفت نداشته است بلکه تکمیل کننده‌ی سطوح تحصیلی دانش‌آموختگان آن به شمار رفته است. از آنجا که شرکت نفت به آموزش‌های دولتی به عنوان پایه‌ی آموزش‌های خود آگاهی داشته، به دلیل نیاز و گسترش امکانات برای آموزش و پرورش بویژه در شهرهای نفت خیز از هیچ کمکی دریغ نمی‌کرد.

نقش دوره‌های مشترک نفت و کار در توسعه داخلی و روابط خارجی

دکتر بهرام توانزنی و بهمن‌ساجدیان شرمی

امروزه نفت و گاز از اصلی‌ترین ساختارهای زیربنایی توسعه و پیشرفت نه تنها کشورهای در حال توسعه صادرکننده بلکه کشورهای صنعتی مصرف‌کننده نیز به شمار آمده و به همین خاطر پرداختن به مسائل فنی، اقتصادی و حقوقی بهره‌برداری از این منابع گرانبها اهمیت بسیاری یافته است. از آنجا که برخی از مخازن هیدروکربوری میان چند کشور و یا چند شرکت نفتی بطور مشترک مورد بهره‌برداری قرار می‌گیرد، پرداختن به الگوی فنی، اقتصادی و حقوقی ویژه‌ای که بر برداشت از این مخازن حاکم است حائز توجه درخور می‌باشد.

در حال حاضر مخازن مشترک هیدروکربوری در نقاط مختلف دنیا از الگوی حقوقی خاص و یکتایی پیروی نمی‌کنند و هر یک تحت شرایط اجتماعی و سیاسی و تاریخی متفاوت منطقه خود و منطبق با نظام اقتصادی حاکم بر آن جوامع دگرگون است. در برخی مناطق این منابع

هیدروکربوری مشترک به مالکیت خصوصی ولی مشترک در میان چند شرکت خصوصی در آمده است در حالی که در برخی مناطق دیگر این مخازن مشترک تحت مالکیت چند دولت مستقل قرار دارد و در نتیجه از الگوی حقوقی متفاوت دولت خود پیروی می کند.

این مقاله در تلاش است تا با معرفی دو منطقه خلیج فارس و دریای شمال به تحلیل تطبیقی دو الگوی حقوقی متفاوت از برداشت مخازن نفت و گاز مشترک بپردازد و عوامل مؤثر بر این تفاوت را شناسایی نماید.

ملی شدن صنعت نفت ایران به روایت متون و منابع روسی

دکتر سید علی حسینی

آغاز بهره برداری از چاه های نفت در ایران مقارن با زمانی بود که روسیه تزاری به عنوان یکی از دولت های مؤثر در تحولات ایران نگران رشد سریع اقتصادی رقیب دیرینه اش، امپریالیزم انگلیس از یک سو، و عقب ماندن از قافله غارت منابع طبیعی در ایران از سوی دیگر بود.

ملی شدن صنعت نفت در ایران یکی از مهم ترین کانون های استقلال طلبی و آزادی خواهی ملت ایران است که منابع روسی آن را دستاورد و تجلی گاه مبارزات قهرمانانه مردم در آستانه قرن ۲۰ میلادی و در قالب نهضت های استقلال طلبانه بر شمرده اند.

چالش های پیش از آن و تحولات پس از آن که در نهایت به یکی از بارزترین نمود های ملی گرایی در ایران تبدیل شد، هنوز هم نیازمند مطالعه و بررسی جدی است.

اهمیت تحول در چشم انداز متون و منابع روسی دو چندان است. زیرا بسیاری از صاحب نظران بر این باورند که این اقدام زمینه ساز رشد و بلوغ اندیشه های ناسیونالیستی در ایران و نیز در میان سایر ملل آسیا و حتی دنیا شد.

